

Zaaknr. : 18.ZK03918

Kenmerk : 18UT008208

Barcode :

Memo herbegrenzing natte natuurparel Markdal

Aanleiding

De Vereniging Markdal heeft via een gebiedsproces een ruilplan voor gronden in het Markdal gemaakt. In dit plan komt grond voor natuurontwikkeling vrij, maar vervalt voor enkele percelen ook de aanwijzing als Natuurnetwerk Brabant. Binnen het Markdal kennen de percelen in het Natuurnetwerk Brabant ook de status natte natuurparel (zie Figuur 1 bescherming NNP). Deze status geeft aan dat het waterschap zich inspannt om de hydrologische situatie optimaal aan te passen voor de beoogde natuurbeheertypen. Doordat de begrenzing van het Natuurnetwerk Brabant (hoogstwaarschijnlijk) aangepast gaat worden, ligt het voor de hand dat ook de begrenzing van de natte natuurparel in het Markdal aangepast wordt. In deze memo worden enkele varianten voor de herbegrenzing van de natte natuurparel beschouwd met de consequenties voor het waterschap en de te ontwikkelen natuur in het Markdal.

Historie Natte natuurparel (beleidsmatig)

TOP-gebieden

In 2005 heeft de rijksoverheid geconstateerd dat de voortgang van de verdrogingsbestrijding niet snel genoeg ging om de gestelde doelen te halen. Het kabinet heeft in 2005 de Taskforce Verdroging ingesteld om met een oplossing te komen. De oplossing werd gezocht in het aanwijzen van gebieden die met prioriteit hersteld moesten worden: de TOP-gebieden. Deze aanbeveling werd overgenomen en de provincies konden in 2006 voorstellen doen om gebieden op de TOP-lijst te plaatsen. Deze TOP-lijst is vervolgens vastgesteld door het kabinet. De financiering is daarbij gekoppeld aan de WILG. In Noord-Brabant zijn de natte natuurparels voorgedragen. Daarmee zijn alle natte natuurparels tevens TOP-gebied.

Het Provinciaal waterplan 2010-2015 (PWP)

Het hydrologische beleid uit het PWP kent twee sporen:

1. Beschermingsbeleid: bescherming Natte natuurparels tegen verdere verdroging.
2. Ontwikkelings-/herstelbeleid: opheffen van de verdroging door herstelmaatregelen. Voor het hydrologisch herstel geldt dat het provinciaal beleid bepaalt dat er sprake is van een resultaatsverplichting. In de Natte natuurparels moeten door herstelmaatregelen (vernattingsmaatregelen) specifieke natuurdoelen gehaald worden. Deze natuurdoelen zijn in het provinciale Natuurbeheerplan uitgewerkt in natuurbeheertypen.

Huidige (beleid) natte natuurparels

Provinciaal Milieu- en Waterplan 2016-2021

Het PMWP is de voortzetting van het PWP 2010-2015.

In het Provinciaal Milieu- en Waterplan 2016-2021 vallen de natte natuurparels binnen de functie 'water voor het natuurnetwerk Brabant'. Binnen deze functie worden drie deelfuncties onderscheiden:

1. Natura 2000-gebieden;
2. Natte natuurparels;
3. Overige NNB gebieden.

Deze drie gebieden vormen samen binnen het PMWP het natuurnetwerk Brabant. De inrichting en het beheer zijn gericht op behoud, herstel en ontwikkeling van gezonde en goed functionerende ecosystemen.

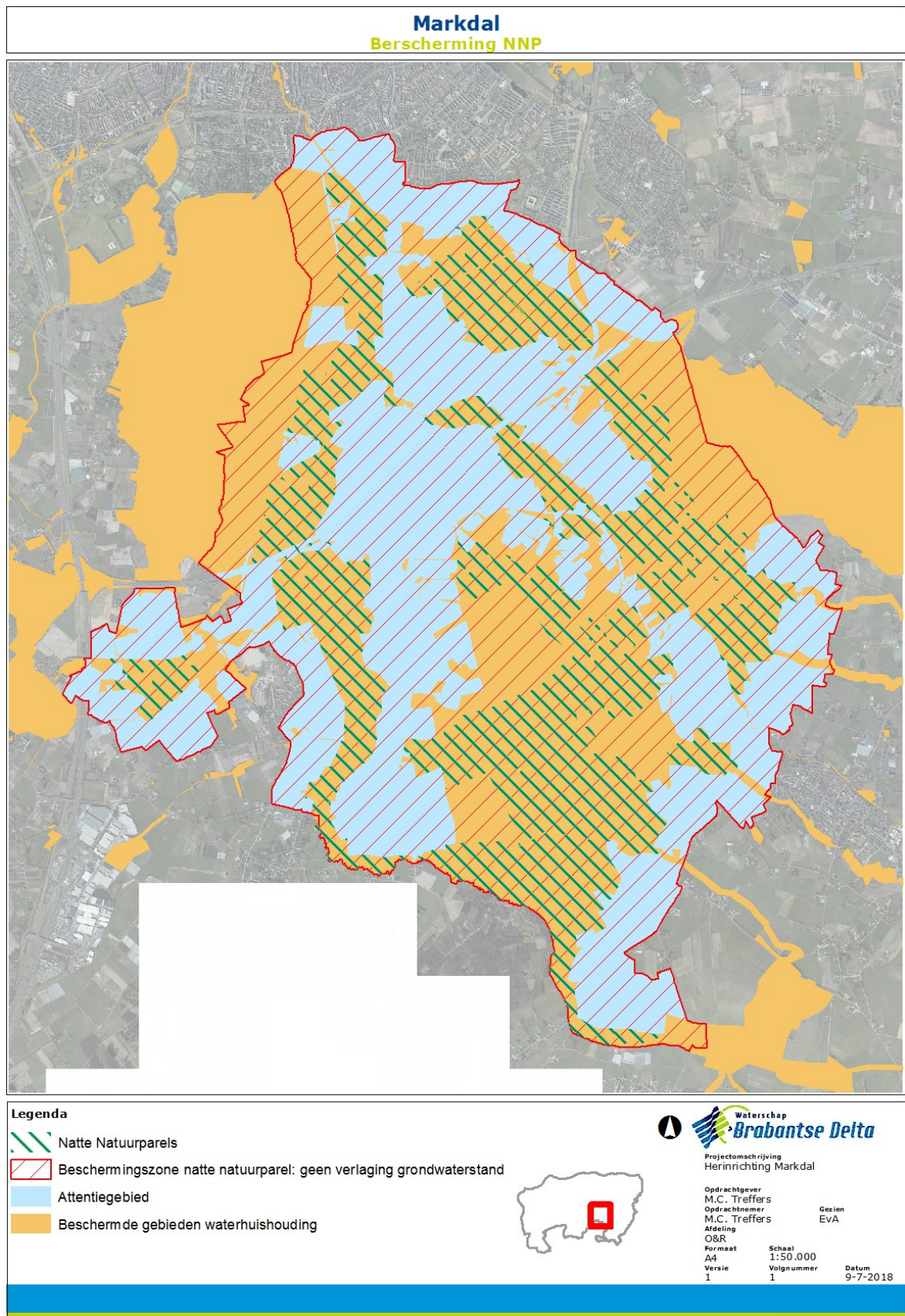
Natte natuurparels zijn de waterafhankelijke delen van het natuurnetwerk Brabant die een samenhangend complex van natuurgebieden vormen en die sterk afhankelijk zijn van hoge grondwaterstanden of kwel. Deze gebieden worden sterk beïnvloed door de inrichting en het beheer van de omgeving. Daarom is het beleid erop gericht om de waterhuishouding, waterkwaliteit en inrichting in deze gebieden af te stemmen op de ecologische doelstellingen. Tevens wordt het herstel van de natte natuurparels als onderdeel van de KRW-opgave gezien.

Het beek- en kreekherstel en natte natuurparels en de EVZ 's zijn in kaartbeelden van het PMWP opgenomen.

Waterbeheerplan 2016-2021

De waterschappen voeren het waterbeleid uit door middel van de waterbeheerplannen. Het NNB gerelateerde deel van het waterbeleid bestaat uit realisatie van N2000 gebieden, natte natuurparels, beek- en kreekherstel en waterkwaliteit. De natte natuurparels liggen in de beschermde gebieden waterhuishouding

(oranje figuur 1). Rondom natte natuurgebieden ligt een beschermingszone buiten de NNB om natuurgebieden heen (blauw figuur 1). In totaliteit is dit als Attentiegebied Natuur Netwerk Brabant opgenomen in de Verordening Ruimte (blauw + oranje). Zie Figuur 1 bescherming NNP.

Figuur 1 bescherming NNP

In de praktijk wordt het uitvoeringswerk soms sectoraal opgepakt. Bij het herstel van natte natuurparels werd niet gekeken naar de optimalisering van het peilbeheer in het gehele deelstroomgebied. Zowel het waterschap als de gebiedspartners hebben behoefte aan een meer integrale gebiedsaanpak.

De huidige natte natuurparel (Boven)Markdal is 364 ha groot (zie Figuur 2 NNP Markdal). Ten oosten van de natte natuurparel Markdal zijn (van noord naar zuid) de natte natuurparels Ulvenhoutsche Bosch, Chaamse Beek/Het Broek, Strijbeekse Heide en Strijbeekse Beek gelegen.

Figuur 2 NNP Markdal

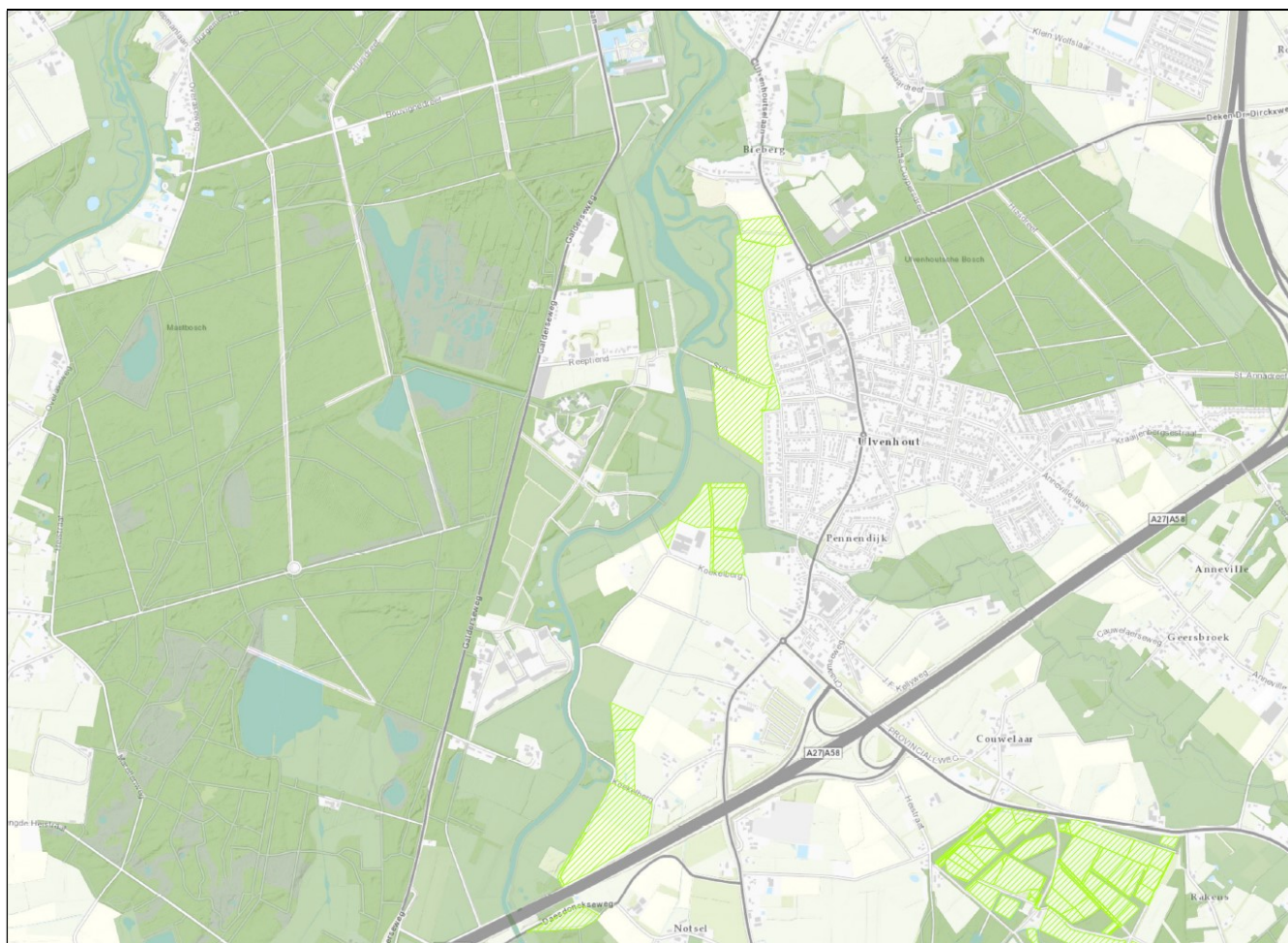
Het waterschap heeft zichzelf de volgende beleidsopgave meegegeven in het Waterbeheerplan 2016-2021 (pag. 41): "Realisatie van geschikte omstandigheden (hydrologie en waterkwaliteit) voor de natuurdoelen voor de landnatuur met prioriteit voor de natte natuurparels."

In de "Beleidsregels voor waterkering, waterkwaliteit en grondwater" (punt 1.3.3.) is de volgende passage van toepassing op Beschermde gebieden waterhuishouding (zie Figuur 1 bescherming NNP), waarbinnen ook de natte natuurepalels vallen: *"Gewerkt wordt aan een verbetering van de hydrologische situatie voor de natuur. Heeft een activiteit een hydrologisch effect en is er daarbij sprake van een positief effect op de wezenlijke kenmerken van de natuur dan kan een individuele ingreep in beginsel plaatsvinden indien deze onderdeel uitmaakt van een combinatie van plannen, projecten of handelingen die cumulatief per saldo tot een kwantitatieve en kwalitatieve versterking van de EHS en/of Natura 2000 leidt ("nee tenzij")."*

De Attentiegebieden (zie Figuur 1 bescherming NNP) vormen de buffer tussen de natte natuurepalels en hun omgeving. Binnen deze zones dienen hydrologische verschillen tussen natte natuurepalels en omgeving opgevangen te worden. De attentiegebieden zijn in eerste instantie gericht op bescherming van de hydrologisch toestand binnen de natte natuurepalels. Daarnaast kunnen in deze gebieden, waar nodig, compenserende maatregelen worden getroffen om uitstralingseffecten vanuit de natte natuurepalels naar de omgeving te voorkomen. Het totaal aan maatregelen wordt tenminste getoetst op stand-still op de rand van de natte natuurepalel. Bij voorkeur heeft het totaal aan maatregelen binnen deze zone een positief effect op de gewenste natuurontwikkeling binnen de beschermde gebieden waterhuishouding.

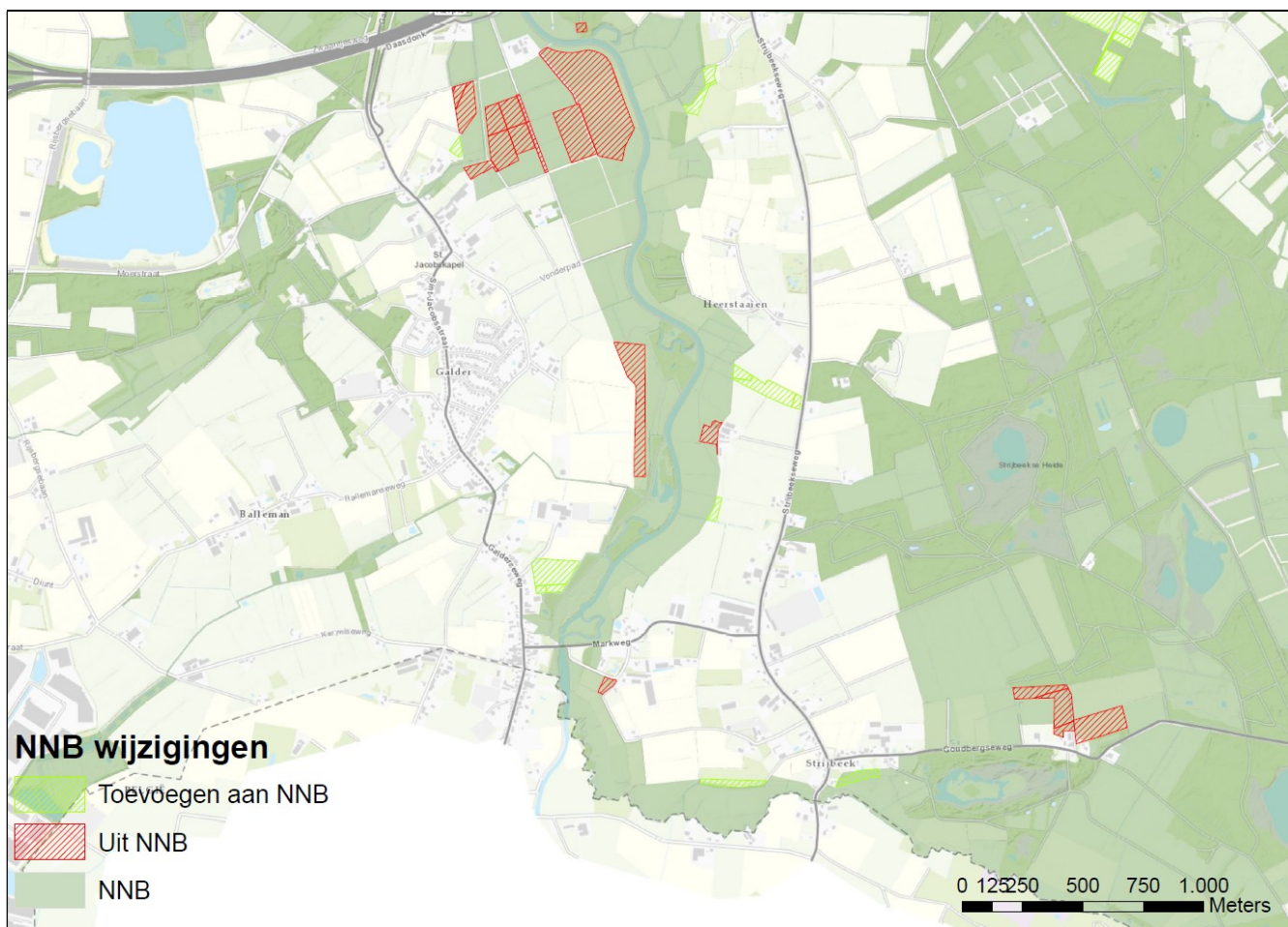
Voorstel tot wijziging van het Natuurnetwerk Brabant

De Vereniging Markdal stelt voor om het Natuurnetwerk Brabant uit te breiden met 71 ha, waarvan 40 ha in of rond het Markdal en 31 ha in landgoed Luchtenburg is gelegen (zie figuren 3 en 4). Daartegenover stelt de Vereniging voor om het Natuurnetwerk op andere locaties met 26 ha te verkleinen, waarvan 22 ha in het Markdal en 4 ha bij de Strijbeekse Heide. Netto neemt de oppervlakte van het Natuurnetwerk daardoor toe met 45 ha. In het Markdal bedraagt de toename van het oppervlak Natuurnetwerk 18 ha.

Figuur 3 Markdal noord

Figuur 4 Markdal zuid

Binnen het huidige Natuurnetwerk Brabant zijn natuurbeheertypen aangeduid. Ten noorden van de A58 betreft dit hoofdzakelijk de algemene aanduiding "Zand- en kalklandschap", ten zuiden van de A58 betreft dit hoofdzakelijk "Zoekgebied 2". De Vereniging Markdal heeft voor een groot aantal percelen in het Markdal een inschatting gemaakt van de toekomstige natuurbeheertypes (zie memo Onderbouwing herbegrenzing NNB bestemmingsplan Markdal). Deze invulling is gebaseerd op de resultaten van het Voorkeursalternatief voor het Markdal en veldkennis. Op die manier heeft de Vereniging de algemene aanduidingen "Zand- en kalklandschap" en "Zoekgebied 2" meer specifiek proberen te maken.

Voorstel tot wijziging van begrenzing natte natuurschap (NNP) Markdal

Het natuurnetwerk Brabant en de natte natuurschap zijn beleidsmatig (bij provincie en waterschap) aan elkaar gekoppeld. Een natte natuurschap kan alleen natte natuurschap zijn als die aanduiding samenvalt met de aanduiding natuurnetwerk Brabant. Het gevolg hiervan is dat bij een wijziging van de NNB ook gekeken moet worden naar de wijziging van de NNP. Het waterschap heeft de wijzigingen in het natuurnetwerk, zoals beschreven in de memo Onderbouwing herbegrenzing NNB bestemmingsplan Markdal dd. 15 januari 2019, als uitgangspunt genomen voor dit voorstel/memo tot wijziging van de begrenzing van de NNP Markdal.

Situatie waarbij percelen uit de NNB verwijderd worden

De in figuur 3 en 4 van dit memo als 'Uit NNB' aangeduide percelen worden ook uit de NNP verwijderd. De reden hiervoor is dat de NNP gekoppeld is aan de NNB. Vervalt de NNB, dan vervalt automatisch ook NNP.

Situatie waarbij percelen aan de NNB toegevoegd worden

Het uitgangspunt dat hierbij gehanteerd wordt is dat in principe alle percelen die aan het NNB toegevoegd worden ook aan de NNP Markdal toegevoegd worden.

De begrenzing van een natte natuurschap is gebaseerd op begrenzing van een samenhangend watersysteem van enige omvang. Dit betekent dat niet alleen de laagste delen van het watersysteem als natte natuurschappen worden aangeduid, maar dat hier ook hogere delen (de beekdalfanken) in kunnen vallen. Het is van belang dat het oppervlakte van het totaal aan natte natuurschappen ongeveer gelijk blijft.

Uitzondering hierop vormt het landgoed Luchtenburg. Toevoeging aan de NNB is daar voornamelijk gericht op het veilig stellen van natuur, landschap en cultuurhistorie. Dit gebied zal niet toegevoegd worden aan NNP.

Kanttekeningen

Het waterschap onderschrijft voor het grootste deel de kanttekeningen die de vereniging in haar memo Onderbouwing herbegrenzing NNB bestemmingsplan Markdal benoemt:

'Of de doelen gehaald kunnen worden hangt af van diverse omstandigheden. Zo is nog onduidelijk wat de fosfaatgehalten zijn op de kansrijke stukken. Ook is er gemodelleerd of er kwel in de wortelzone kan komen, maar het is afwachten of dat ook echt in het veld zo is. Vervolgens moet worden onderzocht of afgraven noodzakelijk is om dicht bij het grondwater te komen of dat het noodzakelijk is om de meeste fosfaat direct af te voeren.' (blz. 7).

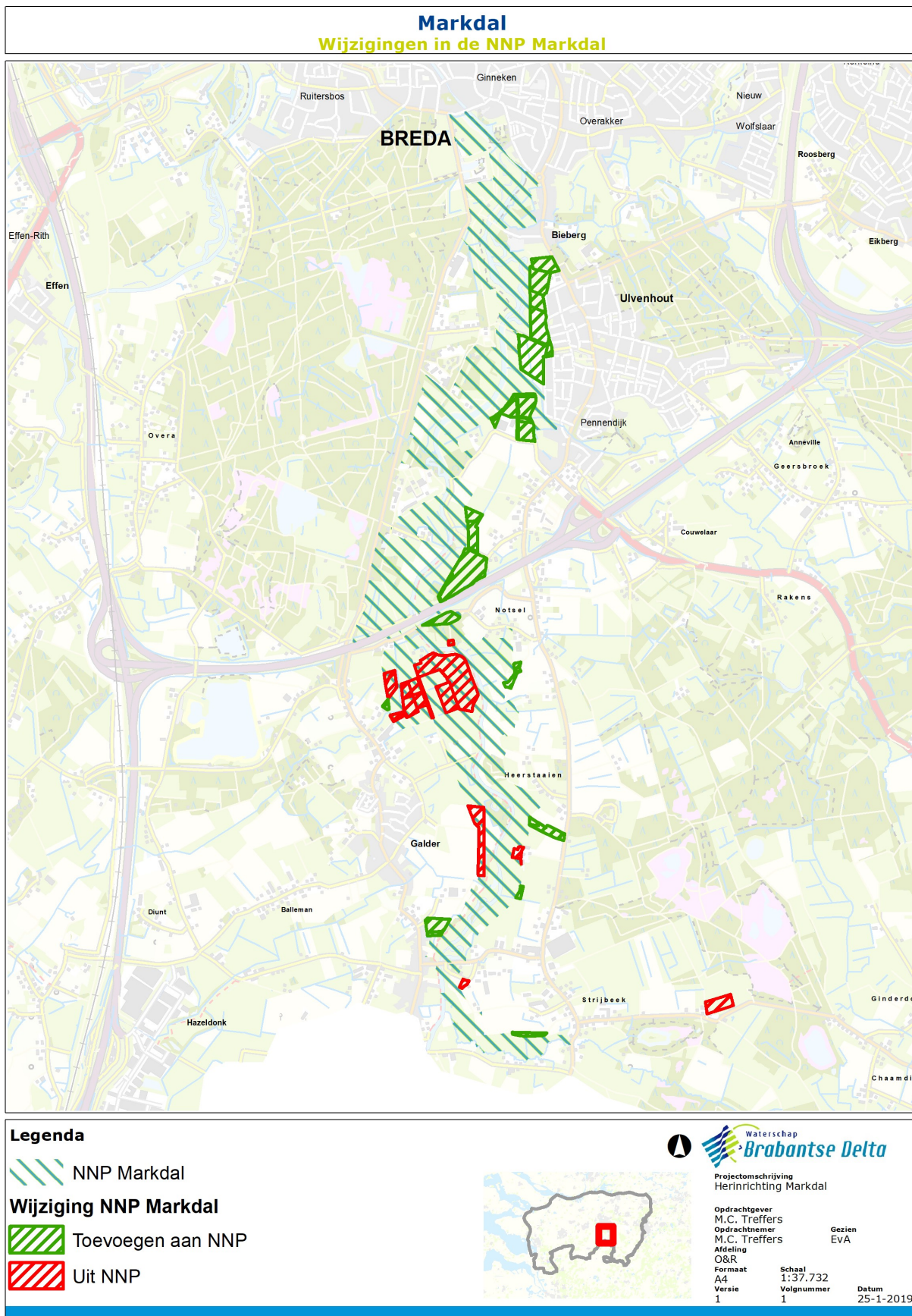
Het waterschap wil echter een kanttekening plaatsen bij het aangedragen onderzoek of afgraven noodzakelijk is om dicht bij het grondwater te komen. Dit is wat betreft het waterschap geen maatregel in het kader van het hydrologisch herstel van de natte natuurparel. Het dieper afgraven van percelen dan dat nodig is voor het verwijderen van de voedselrijke bovengrond vindt bij voorkeur alleen plaats wanneer bijvoorbeeld het perceel (aantoonbaar) in het verleden door menselijk handelen is opgehoogd.

Verder wordt in de memo voor percelen direct grenzend aan Ulvenhout het natuurbeheertype N10.02 Vochtig hooiland voorgesteld. Het waterschap wil bij dit voorstel nadrukkelijk de voorwaarde toevoegen dat dit niet voor meer wateroverlast (verslechtering) in Ulvenhout mag zorgen. Onderzocht moet worden in hoeverre vochtig hooiland op die plek daadwerkelijk hydrologisch haalbaar is en of de bijbehorende inrichtings- en compenserende maatregelen doelmatig kunnen zijn.

Bij Ulvenhout wordt binnen de toekomstige natte natuurparel Ondernemende NNB / natuur voorgesteld. Dit is echter geen natuurbeheertype, maar een methode voor het 'realiseren' van natuur. Hierdoor is voor het waterschap niet te beoordelen of het beoogde natuurbeheertype hydrologisch haalbaar zal zijn.

Nieuwe grens natte natuurparel Markdal

Als resultaat van de voorgestelde wijzigingen in het NNB wijzigt ook de grens van de natte natuurparel in het Markdal. De wijzigingen van de grens van de NNP worden weergegeven in Figuur 5 wijzigingen natte natuurparel Markdal.

Figuur 5 wijzigingen natte natuurplek Markdal

Geen wijziging beschermingszone natte natuurparel

De toevoeging van percelen aan de NNP liggen vooral aan de oostkant van het Markdal en volledig ingesloten in de beschermingszone van de NNP Markdal en NNP Strijbeekse heide, NNP Chaamse beek / Het Broek en NNP Ulvenhoutsche bos. Hierdoor is geen wijziging van de beschermingszone van de natte natuurparel Markdal nodig.

De percelen die uit de NNP (en de NNB) gehaald worden liggen voor het grootste gedeelte ingesloten tussen percelen die wel in de NNP blijven. Hierdoor is geen wijziging van de beschermingszone van de natte natuurparel Markdal nodig.

Wijziging van Attentiegebied naar Beschermd gebied waterhuishouding

De gebieden die aan de NNP toegevoegd worden zullen conform ons beleid (zoals hiervoor beschreven) de status van Beschermd gebied waterhuishouding krijgen. De huidige status van deze gebieden is Attentiegebied.

Wijziging van Beschermd gebied waterhuishouding naar Attentiegebied

De gebieden die uit de NNP gehaald worden zullen conform ons beleid (zoals hiervoor beschreven) de status van Attentiegebied krijgen. De huidige status van die gebieden is Beschermd gebied waterhuishouding.

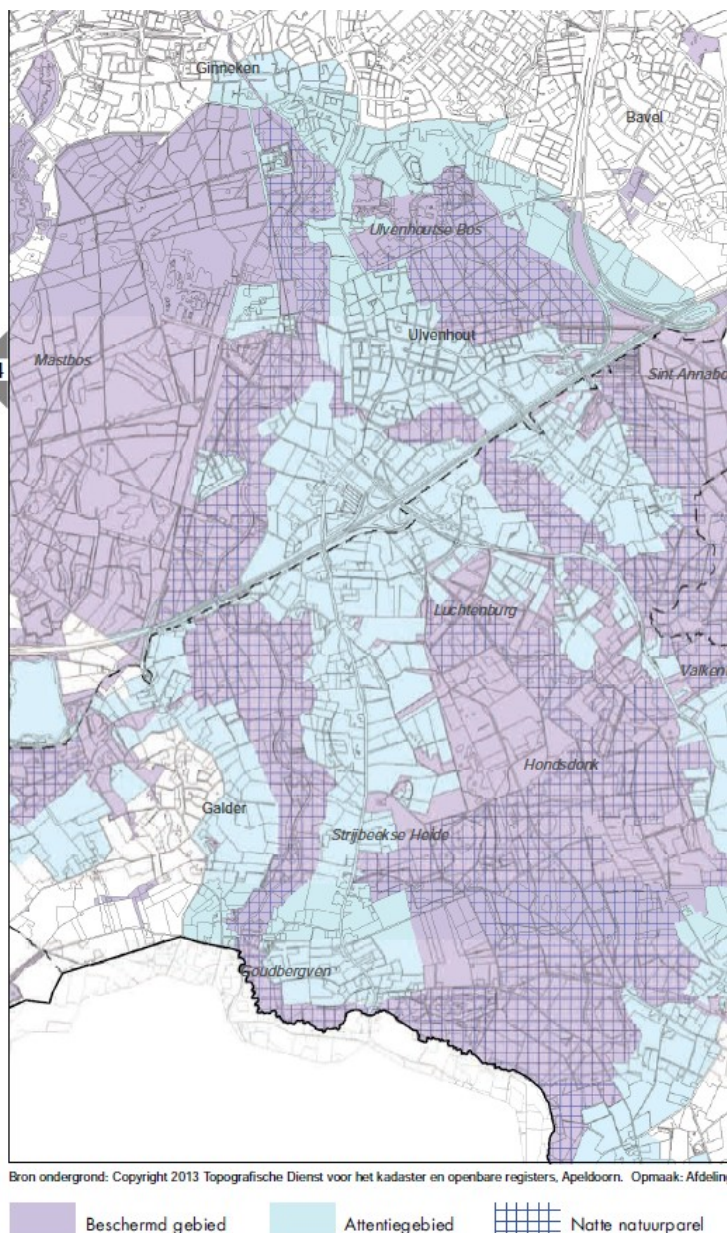
Het verschil tussen Beschermd gebied waterhuishouding en Attentiegebied Keur

In de praktijk is er in de bescherming van de gebieden tegen verdroging – of het nu Beschermd of Attentiegebied is – slechts minimaal verschil.

Het verschil tussen Beschermd gebied waterhuishouding en Attentiegebied, volgens de Keur van het waterschap, zit hem voornamelijk in de mogelijkheid die de status van Beschermd gebied geeft om het natuurgebied (de NNP) te herstellen. Er wordt hier gewerkt aan een verbetering van de hydrologische situatie voor de natuur. In het Attentiegebied mogen de effecten van maatregelen niet leiden tot een negatief effect op het te beschermen doel. Hierbij wordt getoetst op minimaal een hydrologisch stand-still op de rand van de natte natuurparel.

Wijziging Verordening Water Provincie Noord-Brabant (2015)

Waterschap Brabantse Delta heeft de Beschermd gebied waterhuishouding overgenomen uit de provinciale Verordening Water (artikel 3.10 van de Verordening Water). Zie Figuur 6 uitsnede bijlage 4 Verordening Water. Hierin zijn ook de Attentiegebieden en Natte natuurparels opgenomen. De Verordening water is leidend. De Keur van het waterschap volgt dus.

Figuur 6 uitsnede bijlage 4 Verordening Water

In de Verordening Water is een wijzigingsbevoegdheid (artikel 3.9) opgenomen die Gedeputeerde Staten de mogelijkheid geeft om naar aanleiding van ruimtelijke besluitvorming de begrenzingen aan te passen. In het GS dossier waarin de nadere regels en de nieuwe begrenzing van het NNB worden vastgesteld, wordt er door GS ook een besluit opgenomen over de aanpassing van de Verordening Water.

Artikel 3.9 Wijzigingsbevoegdheid

Door Gedeputeerde Staten worden bij nader besluit de begrenzingen bedoeld in artikel 3.8 gewijzigd, indien en voor zover dat noodzakelijk is om deze in overeenstemming te brengen met de begrenzingen van deze gebieden zoals die bij of krachtens de verordening bedoeld in artikel 4.1 Wet ruimtelijke ordening in het kader van provinciale ruimtelijke besluitvorming zijn vastgesteld.